

Тарас ШЕВЧЕНКО
(1814-1861)

Taras ŠEVČENKO
(1814-1861)

Ліричні вірші

Poesie liriche

* * *

* * *

Не так тії вороги,
Як добрії люди —
І окрадуть жалкуючи,
Плачучи осудять,
І попросять тебе в хату.
І будуть вітати,
І питать тебе про тебе,
Щоб потім сміятись,
Щоб з тебе сміятись,
Щоб тебе добити...
Без ворогів можна в світі
Як-небудь прожити.
А ці добрі люде
Найдуть тебе всюди,
І на тім світі, добряги,
Тебе не забудуть.

Nessun t'è nemico
Quanto la brava gente —
Ti derubano, e ti compatiscono,
Piangendo, ti giudicano¹,
E t'invitano a casa,
E ti danno il benvenuto,
E ti chiedono di te,
Per poi ridere,
Per poi di te ridere,
Per poi farti fuori...
Si può senza nemici a questo mondo
Arrangiarsi in qualche modo.
Ma questa brava gente
Ti scoperà dappertutto,
Neanche all'altro mondo, i brav'uomini,
Non ti dimenticheranno.

Друга половина 1848, Косарал

settembre-dicembre 1848, Kosaral

---

¹ Oppure: “ti biasimano, ti giudicano severamente”

* * *

Минули літа молодії,
Холодним вітром од надії
Уже повіяло. Зима!
Сиди один в холодній хаті,
Нема з ким тихо розмовляти,
Ані порадитись. Нема,
Анікогісінько нема!
Сиди ж один, поки надія
Одурить дурня, осміє...
Морозом очі окує,
А думи гордії розвіє,
Як ту сніжину по степу!
Сиди ж один собі в кутку.
Не жди весни — святої долі!
Вона не зійде вже ніколи
Садочок твій позеленить,
Твою надію оновить!
І думу вольную на волю
Не прийде випустить...
Сиди
І нічоґісінько не жди!..

18 октябрю 1860, С.-Петербург

* * *

Passaron gli anni giovinetti,
S'involaron col vento freddo
Le speranze. Inverno! Solo soletto,
Siedi nella casa fredda,
Con chi discorrere, piano, non sai,
A chi chieder consiglio, non hai,
Nessuno, proprio nessuno!
Siedi da solo, finché la speranza
Questo scemo sbeffeggi, se ne rida...
Di gelo gli occhi configga,
E gli arditi pensieri discacci,
Come questa neve nella steppa!
Stattene da solo, seduto nel cantuccio.
Non aspettar la primavera – sacra sorte!²
Lei non scenderà mai più, ormai,
L'orticello tuo a rinverdire,
La speranza tua a rinnovare!
E al libero pensiero la libertà
Non verrà a dare...
Mettiti a sedere
E proprio nulla non t'aspettare!...

18 ottobre 1860, San Pietroburgo

---

² „доля”, se non ha l'epiteto „лиха” o sim., è sempre con connotazione positiva – qui andrebbe bene anche “fortuna” o “destino”.

* * *

І день іде, і ніч іде.
І, голову схопивши в руки,
Дивуєшся, чому не йде
Апостол правди і науки?

5 ноября 1860, С.-Петербург

* * *

E il giorno passa, e la notte passa.
E presa la testa fra le mani,
Ti meravigli, perché non viene
L'Apostolo della verità e della
conoscenza?

5 novembre 1860, San Pietroburgo

* * *

Бували війни й військові свари:
Галагани, і Киселі, і Кочубеї-Нараї
Було добра того чимало.
Минуло все, та не пропало,
Остались шашелі: гризуть,
Жеруть і тлять старого дуба...
А од коріння тихо, любо
Зелені парості ростуть.
І виростуть; і без сокири,
Аж зареве та загуде,
Козак безверхий упаде,
Розтрощить трон, порве порфиру,
Роздавить вашого кумира,
Людські шашелі. Няньки,
Дядьки отечества чужого!
Не стане ідола святого,
І вас не стане, — будяки
Та кропива — а більш нічого
Не виросте над вашим трупом.
І стане купою на купі
Смердячий гнів, — і все те, все
Потроху вітер рознесе,
А ми помолимося богу
І небагаті, неубогі.

26 ноября 1860, С.-Петербург

* * *

Vi furon guerre e guerresche sfide:
I Galagan, i Kysel, i Kočubei-Nahaï³ —
Tanto ve ne fu di quel bendidio!
Tutto passato, ma non sparito.
I tarli son rimasti: rodono,
Divorano e la vecchia quercia fan marcire...
Ma dalle radici zitti zitti, polloni
Verdi germogliano graziosi.
E crescono; finché senza scure
Ululando e stormendo,
Il cosacco senza capo piomba,
Sconquassa il trono, strappa la porpora,
Affoga il vostro feticcio,
Gli uomini-tarlo. Balie
E governanti di una patria straniera!
Sparirà il sacro feticcio,
Ed anche voi sparirete, — pungenti cardi
E loglio — e nient'altro
Non crescerà sul vostro carcàme.
E cumulo su cumulo s'ammucchierà
Puzzolente putrèdine — e tutto, il vento
Tutto pian piano disperderà,
Ma noi preghiamo Iddio
Non ricchi, e neppur poveri.

26 novembre 1860, San Pietroburgo

---

³ Famiglie di alta aristocrazia dell'Etmanato (XVI-XVIII secolo). Hryhorij Galagan collaborò con l'esercito moscovita per distruggere definitivamente la Sič dei Cosacchi. Adam Kysel (1580-1653), nobile ucraino, alto dignitario della Repubblica polacco-lituana, tentò invano di mantenere legami di collaborazione con la Polonia pur difendendo i diritti della nobiltà rutena. Vasyl Kocubeji, appartenente ad una nobile famiglia cosacca di origine tatara, denunciò Mazepa a Pietro I nel 1708: lo zar non gli credette ed egli venne giustiziato da Mazepa, ma ciò non impedì la disfatta dell'Etmanno nel 1709.

Інші вірші

* * *

Не женися на багатій,
Бо вижене з хати,
Не женися на убогій,
Бо не будеш спати.
Оженись на вольній волі,
На козацькій долі,
Яка буде, така й буде,
Чи гола, то й гола.
Та ніхто не докучає
І не розважає –
Чого болить – і не болить,
Ніхто не питає.
Удвох, кажуть, і плакати
Мов легше неначе;
Не потурай: легше плакати,
Як ніхто не бачить.

(1845)

Altre poesie

* * *

Con la ricca non ti sposare,
Di casa ti cacerà,
Con la povera non ti sposare,
Dormir non ti farà.
La libertà sia tua consorte,
Dei cosacchi libera sorte,
Sarà, come sarà,
Se sarà nuda, che sia nuda.
Ma seccature non ne avrai
E nessun farà disquisizioni,
E che ti duole, e dove duole
Non ti chiederà.
In due, dicono, anche piangere
Pare che sia più facile;
Non dargli retta: più facile è piangere
Se nessun ti può vedere.

(1845)

Traduzione di Giovanna Brogi⁴

---

⁴ Fonte?